

სამშვიდობო მისიაზე თავდასხმა - ომის დანაშაული სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს რომის სტატუტის მიხედვით

გიორგი ბაიძე

აბსტრაქტი

სტატიაში განხილულია სამშვიდობო მისიაზე თავდასხმა, როგორც ომის დანაშაული სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს რომის სტატუტის მიხედვით. სტატიაში გამოკვლეულია სამშვიდობო მისიის მნიშვნელობა რომის სტატუტის მე-8 მუხლის კონტექსტში, მისი სტატუსი საერთაშორისო ჰუმანიტარულ სამართალში და სამშვიდობო ოპერაციების ფუნდამენტური პრინციპები. ასევე, სტატიაში გაანალიზებულია სამშვიდობო მისიების საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობის ცნება. დაბოლოს, სტატიაში კრიტიკულად არის შეფასებული სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს პროკურორის ოფისის გამოძიება 2008 წლის აგვისტოს ომის დროს სამხრეთ ოსეთში შერეულ სამშვიდობო ძალებზე შესაძლო თავდასხმასთან მიმართებით და იდენტიფიცირებულია გამოძიების გამოწვევები.

საკვანძო სიტყვები: სამშვიდობო მისია; ომის დანაშაული; რომის სტატუტი

შესავალი

2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომის ერთ-ერთი ყველაზე სადავო ეპიზოდი არის ცხინვალის რეგიონში დისლოცირებულ შერეულ სამშვიდობო ძალებზე (შსძ) თავდასხმა, რომელსაც სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს პროკურორის ოფისი (შემდეგში - პროკურორის ოფისი) 2016 წლის 27 იანვრიდან წარმოებული გამოძიების ფარგლებში იძიებს.¹ გამოძიების ავტორიზაციის შესახებ გადაწყვეტილებაში აღნიშნულია, რომ გამოძიება, *inter alia*, ეხება სამშვიდობო ძალებზე შესაძლო განზრახ თავდასხმებს სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს რომის სტატუტის (შემდეგში - რომის სტატუტი) მე-8 (2) (ბ) (iii) მუხლის მიხედვით.² გამოძიება მოიცავს როგორც ოსი სეპარატისტების მიერ ქართველი სამშვიდობოების წინააღმდეგ, ისე საქართველოს შეიარაღებული ძალების მიერ რუსი სამშვიდობოების წინააღმდეგ განხორციელებულ სავარაუდო თავდასხმებს.³ პარალელურად, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო განიხილავს რუსი სამშვიდობოების ინდივიდუალურ საჩივრებს საქართველოს წინააღმდეგ (*შმიგანოვსკაია საქართველოს წინააღმდეგ*)⁴, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის შესაძლო დარღვევასთან მიმართებით.

¹ International Criminal Court, Decision on the Prosecutor's request for authorization of an investigation into the situation in Georgia, PTC-I, ICC-01/15, 27 January 2016, https://www.icc-cpi.int/CourtRecords/CR2016_00608.PDF [ნანახია 07.11.2019].

² Id, მე-7 აბზაცი.

³ Id, 29-ე აბზაცი.

⁴ ECtHR, *Shmyganovskaya v. Georgia*, application no. 34945/09, pending before the European Court of Human Rights, Statement of facts, <http://hudoc.echr.coe.int/eng-comold?i=003-3083768-3412760> [ნანახია 07.11.2019].

სამართლებრივთან ერთად, სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის ეპიზოდი მნიშვნელოვან პოლიტიკურ დატვირთვასაც ატარებს, რადგან, როგორც ცნობილია, რუსეთის ფედერაცია აქტიურად იყენებდა რუს სამშვიდობოებზე თავდასხმას საქართველოს წინააღმდეგ განხორციელებული აგრესიის გასამართლებლად.⁵ აღნიშნული სამართლებრივი და პოლიტიკური პროცესები განსაკუთრებულ მნიშვნელობას სძენს სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის, როგორც ომის დანაშაულის, კვლევის საკითხს.

რომის სტატუტის მე-8 მუხლის (2) (ბ) (iii) და (2) (ე) (iii) პუნქტების თანახმად, როგორც საერთაშორისო, ისე არასაერთაშორისო შეიარაღებულ კონფლიქტში ომის დანაშაულად არის აღიარებული: „განზრახ თავდასხმა ჰუმანიტარულ დახმარებაში ან სამშვიდობო მისიაში გაეროს ქარტიის შესაბამისად მონაწილე პერსონალზე, მოწყობილობებზე, ობიექტებზე, ქვედანაყოფებზე ან სატრანსპორტო საშუალებებზე, სანამ მათ აქვთ დაცვის უფლება, რომელიც ენიჭება სამოქალაქო პირებს ან სამოქალაქო ობიექტებს შეიარაღებული კონფლიქტების საერთაშორისო სამართლის შესაბამისად.“⁶

სამშვიდობო მისიის პერსონალსა და ობიექტებზე თავდასხმის, როგორც ომის დანაშაულის, მნიშვნელობა და ფარგლები სადავოა.⁷ ბუნდოვანია, რას გულისხმობს „გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ქარტიის შესაბამისი სამშვიდობო მისია“, რა სტატუსი აქვს სამშვიდობო მისიას საერთაშორისო ჰუმანიტარულ სამართალში და რა ფარგლებში აქვს სამშვიდობო ძალებს თავდაცვის უფლება.⁸ გარდა ამისა, მკაფიოდ არ არის განსაზღვრული, თუ რა პერიოდამდე ინარჩუნებს სამშვიდობო მისიის პერსონალი და ობიექტები სამოქალაქო პირებისთვის და ობიექტებისთვის მინიჭებულ დაცვას. თანამედროვე სამშვიდობო ოპერაციები, რომლებიც გაეროს უშიშროების საბჭოს ავტორიზაციით მოქმედებენ, ახალი სამართლებრივი გამოწვევების წინაშე იმყოფებიან, რადგან ძალას თავდაცვის ფარგლებს მიღმა იყენებენ, რაც ეჭვქვეშ აყენებს მათ სამშვიდობო სტატუსს.⁹ აღნიშნულ საკითხებთან ერთად, სტატიკურად არის განხილული 2008 წლის აგვისტოს ომის დროს შერეულ სამშვიდობო ძალებზე შესაძლო თავდასხმის ეპიზოდი და გამოკვეთილია პროკურორის ოფისის წინაშე არსებული გამოწვევები.

1. სამშვიდობო მისიის დეფინიცია

სამშვიდობო მისიის პერსონალსა და ობიექტებზე თავდასხმის, როგორც „ომის დანაშაულის“ კრიმინალიზაცია პირველად რომის სტატუტში მოხდა.¹⁰ ამის მიზეზი გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის (გაერო) სამშვიდობო

⁵ Letter dated 11 August 2008 from the Permanent Representative of Russia to the UN, S/2008/545, <https://undocs.org/S/2008/545> [ნანახია 27.12.2019].

⁶ Rome Statute of the International Criminal Court, 1 July 2002, Article 8 (2) (b) (iii) and Article 8 (2) (e) (iii). <https://www.icc-cpi.int/resource-library/documents/rs-eng.pdf> [ნანახია 18.04.2020].

⁷ Christopher Greenwood, “Protection of Peacekeepers: The Legal Regime,” *Duke Journal of Comparative & International Law* 7 (1997): 185.

⁸ William A. Schabas, *The International Criminal Court: A Commentary on the Rome Statute*, 2nd edition (Oxford: Oxford University Press, 2016), 262.

⁹ Devon Whittle, “Peacekeeping in Conflict: The Intervention Brigade, Monusco, and the Application of International Humanitarian Law to United Nations Forces,” *Georgetown Journal of International Law* 46 (2015): 866.

¹⁰ Daniel Frank, “The Elements of War Crimes - Article 8(2)(b)(iii),” in *The International Criminal Court, Elements of Crimes and Rules of Procedure and Evidence*, ed. Roy S. Lee, (Ardsey: Transnational Publishers, 2001), 145.

მისიების პერსონალზე გახშირებული თავდასხმები იყო, რამაც პერიოდული სახე მიიღო 1990-იან წლებში, განსაკუთრებით ყოფილ იუგოსლავიასა და რუანდაში.¹¹ მოგვიანებით, სამშვიდობო მისიაზე თავდასხმის დანაშაული სიერა ლეონეს სპეციალური სასამართლოს სტატუტშიც აისახა.¹²

რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) მუხლის თანახმად, დანაშაულის ობიექტური შემადგენლობა მოითხოვს განზრახ თავდასხმას სამშვიდობო მისიაში გაეროს ქარტიის შესაბამისად მონაწილე პერსონალსა და ობიექტებზე. ამგვარად, მნიშვნელოვანია განიმარტოს, თუ რას ნიშნავს გაეროს ქარტიის შესაბამისად შექმნილი სამშვიდობო მისია. მხოლოდ გაეროს ავტორიზებული სამშვიდობო მისია იგულისხმება რომის სტატუტის მე-8 მუხლით გათვალისწინებულ ომის დანაშაულის განმარტებაში? მე-8 მუხლის (2) (ბ) (iii) და (2) (ე) (iii) პუნქტები გამორიცხავს რეგიონალური ორგანიზაციების მიერ შექმნილი სამშვიდობო მისიების დაცვას? რა განმასხვავებელი ნიშნები აქვთ სამშვიდობო ოპერაციებს (Peacekeeping) და მშვიდობის იძულების ოპერაციებს (Peace enforcement)?

სამშვიდობო მისია არ არის 21-ე საუკუნის ფენომენი და არც გაეროს გამოგონება.¹³ ჯერ კიდევ გაეროს ჩამოყალიბებამდე, ერთა ლიგამ განახორციელა რამდენიმე სამხედრო ხასიათის ოპერაცია, რომელიც მიიჩნევა სამშვიდობო მისიების წინამორბედად.¹⁴ თუმცა განსაკუთრებული მნიშვნელობა სამშვიდობო მისიებმა მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ პერიოდში შეიძინა. ცივი ომის მიმდინარეობისას, ზესახელმწიფოთა მუდმივმა დაპირისპირებამ გაეროს უშიშროების საბჭო ჩიხში მოაქცია.¹⁵ უშიშროების საბჭოს მუდმივი წევრების კონსენსუსის მიღწევა თითქმის შეუძლებელი იყო. როგორც საბჭოთა კავშირი, ისე ამერიკის შეერთებული შტატები იყენებდა ვეტოს უფლებას, რაც აფერხებდა გაეროს მთავარი ფუნქციის განხორციელებას - საერთაშორისო მშვიდობისა და უსაფრთხოების შენარჩუნებას.¹⁶ მიუხედავად კრიზისის დაძლევის არაერთი მცდელობისა, როგორცაა გენერალური ასამბლეის მიერ „გაერთიანება მშვიდობისთვის“ რეზოლუციის მიღება,¹⁷ სხვა უფრო ეფექტური გამოსავლის მიგნება გახდა საჭირო. ასეთ მექანიზმად ჩამოყალიბდა სამშვიდობო ოპერაციათა კონცეფცია, რომელიც მალე კოლექტიური უსაფრთხოების ალტერნატივად იქცა.¹⁸

გაეროს ქარტიის VII თავით ავტორიზებული მშვიდობის იძულების

¹¹ Michael Cottier and Elizabeth Baumgartner, “Paragraph 2(b)(iii): Attacks on humanitarian assistance or peacekeeping missions in international armed conflict,” in *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, ed. Otto Triffterer and Kai Ambos (C.H. Beck, Hart, Nomos, 2016), 366.

¹² Agreement between the United Nations and the Government of Sierra Leone on the establishment of a Special Court for Sierra Leone, 12 April 2002, <https://treaties.un.org/Pages/showDetails.aspx?objid=08000002800860ff> [ნანახია 27.04.2020].

¹³ Michael Bothe, “Peacekeeping,” in *The Charter of the United Nations: A Commentary, Volume I* (3rd Edition), ed. Bruno Simma et al. (Oxford: Oxford University Press, 2012), 1176.

¹⁴ Id.

¹⁵ Joachim A. Koops et al., *The Oxford Handbook of United Nations Peacekeeping Operations* (Oxford: Oxford University Press, 2015), 2-3.

¹⁶ James R. Crawford, *Brownlie's Principles of Public International Law*, 8th Edition (Oxford: Oxford University Press, 2012), 766.

¹⁷ Christina Binder, “Uniting for Peace Resolution,” *MPEPIL* 568 (2017): 9-12.

¹⁸ Hilaire McCoubrey and Nigel D. White, *The Blue Helmets: Legal Regulation of United Nations Military Operations* (Dartmouth: Dartmouth Publications, 1996), 2-3, 11-12.

ოპერაციებისგან განსხვავებით, კლასიკური სამშვიდობო ოპერაცია ემყარება ადგილსამყოფელი სახელმწიფოს თანხმობის, მიუკერძოებლობის და ძალის მხოლოდ თავდაცვის მიზნით გამოყენების პრინციპებს, რომელიც გაეროს გენერალურმა მდივანმა, დაგ ჰამარსკოლდმა, 1950-იან წლებში შეიმუშავა, იმ მიზნით, რომ გაეროს სამშვიდობო მისიებს ფუნქცია ეფექტურად განეხორციელებინათ.¹⁹ აღნიშნული პრინციპების შესაბამისად, გაეროს სამშვიდობო ძალებს ესაჭიროებათ ადგილსამყოფელი სახელმწიფოს თანხმობა მის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებისთვის, სამშვიდობო ძალები უნდა იყვნენ მიუკერძოებლები დაპირისპირებულ მხარეებთან ურთიერთობაში და სამხედრო ძალა მხოლოდ თავდაცვის მიზნით უნდა გამოიყენონ.²⁰

სამშვიდობო მისიის ერთიანი განმარტების შემუშავება რთულია, რადგან ეს კონცეფცია პრაქტიკაში აღმოცენდა და არ ეფუძნება მკაფიოდ ჩამოყალიბებულ თეორიულ ან სამართლებრივ ჩარჩოს. სამშვიდობო ოპერაციების ისტორია ცხადყოფს, რომ სამშვიდობო მისიები განსხვავდება მანდატითა და ფუნქციებით, რაც შეუძლებელს ხდის საერთო დეფინიციის განსაზღვრას.²¹ აღსანიშნავია, რომ გაეროს ქარტია სამშვიდობო მისიის ან ოპერაციის ცნებას საერთოდ არ შეიცავს. შესაბამისად, ზოგიერთი ავტორის აზრით, სამშვიდობო მისიის განმარტება გამოიწვევდა ამ საკმარისად მოქნილი კონცეფციის, გაეროს ყველაზე პრაგმატული იარაღის, ჩარჩოებში მოქცევასა და შეზღუდვას.²²

მიუხედავად ერთიანი განმარტების არარსებობისა, გაეროს პოლიტიკის სხვადასხვა დოკუმენტი გარკვეულწილად განმარტავს სამშვიდობო მისიის ცნებას. კერძოდ, გაეროს სამშვიდობო ოპერაციების პანელის მოხსენება, რომელიც ცნობილია როგორც „ბრაჰიმის მოხსენება“, სამშვიდობო ოპერაციას შემდეგნაირად განმარტავს:

„[...]50 წლიანი საქმიანობა, რომელიც გასულ ათწლეულში სწრაფად გარდაიქმნა ტრადიციული, ძირითადად სახელმწიფოთაშორისი კონფლიქტების შემდგომი ძალების დაშლისა და ცეცხლის შეწყვეტის მონიტორინგის უმთავრესად სამხედრო მოდელიდან, მრავალი ელემენტისგან შემდგარ, კომპლექსურ, სამხედრო და სამოქალაქო მოდელამდე, რომლებიც ერთად მუშაობენ, რათა უზრუნველყონ მშვიდობა სამოქალაქო ომების შემდგომ საფრთხის შემცველ გარემოში.“²³

გაეროს სამშვიდობო ოპერაციების პრინციპებისა და სახელმძღვანელო წესების დოკუმენტის თანახმად კი, რომელიც „კაპსტონის დოქტრინის“ სახელით არის ცნობილი, სამშვიდობო ოპერაცია არის „საშუალება

¹⁹ Michael Bothe, "Peacekeeping Forces," MPEPIL 365 (2015): 2.

²⁰ Norrie MacQueen, *Peacekeeping and the International System* (Abingdon: Routledge, 2006), 8.

²¹ Ramesh Thakur and Albrecht Schnabel, *United Nations Peacekeeping Operations: Ad Hoc Missions, Permanent Engagement* (New York: United Nations University Press, 2001), 9.

²² Shashi Tharoor, "The Changing Face of Peacekeeping and Peace-enforcement," *Fordham International Law Journal* 19 (1995): 414.

²³ Report of the Panel on United Nations Peace Operations (October 2000) UN. Doc. A/55/305-S/2000/809, http://www.un.org/peace/reports/peace_operations [ნანახია 12.03.2020] (შემდგომი - Brahimi Report).

შექმნილი მშვიდობის შესანარჩუნებლად, როგორც არ უნდა იყოს, იქ სადაც შეწყვეტილია ბრძოლა, მშვიდობისმყოფელთა მიერ მიღწეული შეთანხმებების აღსრულებაში დახმარების მიზნით.²⁴

გაეროს სამშვიდობო ოპერაციები ძირითადად გაეროს უშიშროების საბჭოს რეზოლუციით იქმნება, გარდა გენერალური ასამბლეის მიერ ავტორიზებული რამდენიმე სამშვიდობო მისიისა.²⁵ ხშირ შემთხვევაში, უშიშროების საბჭო არ უთითებს გაეროს ქარტიის თავს, რომლის საფუძველზეც ქმნის სამშვიდობო მისიას.²⁶ შესაბამისად, ერთ-ერთ სადავო საკითხს წარმოადგენს გაეროს სამშვიდობო ოპერაციების სამართლებრივი საფუძვლის განსაზღვრა.²⁷

მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ *გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გარკვეული ხარჯების შესახებ* საკონსულტაციო დასკვნაში დაადასტურა სამშვიდობო ოპერაციების გაეროს ქარტიასთან შესაბამისობა და დაადგინა, რომ, როგორც უშიშროების საბჭოს, ისე გენერალურ ასამბლეას გააჩნდა კომპეტენცია, შეექმნა სამშვიდობო მისიები.²⁸ სასამართლომ განმარტა, რომ, როდესაც ორგანიზაცია მიიღებს ისეთ ზომებს, რომელიც გაეროს ერთ-ერთ მიზანს ემსახურება, არსებობს პრეზუმფცია, რომ აღნიშული ქმედება არ არის მოქცეული ორგანიზაციის უფლებამოსილების ფარგლებს მიღმა.²⁹ ამასთან, სასამართლომ აღნიშნა, რომ, მართალია, გაეროს ქარტია უშიშროების საბჭოს წამყვან პასუხისმგებლობას აკისრებს საერთაშორისო მშვიდობისა და უსაფრთხოების შენარჩუნებაში, ეს უფლებამოსილება არ არის „ექსკლუზიური“, ვინაიდან გენერალურ ასამბლეასაც გააჩნია კომპეტენცია, გასცეს ამგვარი რეკომენდაციები გაეროს ქარტიის მე-14 და მე-11 მუხლების საფუძველზე.³⁰

მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ გამიჯნა ერთმანეთისგან სამშვიდობო ოპერაციები და გაეროს ქარტიის VII თავით ავტორიზებული მშვიდობის იძულების ოპერაციები. სასამართლომ დაადგინა, რომ სამშვიდობო მისიები არ მიეკუთვნებოდა გაეროს ქარტიის VII თავით ავტორიზებულ იძულებით ზომებს, რადგან არ იყო მიმართული რომელიმე წევრი სახელმწიფოს წინააღმდეგ და გენერალურ ასამბლეას არ ეკრძალებოდა მსგავსი სამშვიდობო მისიების შექმნა.³¹ შესაბამისად, მშვიდობის იძულების ოპერაციები გაეროს სამშვიდობო ოპერაციებისგან იმით განსხვავდება, რომ სამშვიდობო მისიის გაგზავნის დროს აუცილებლად

²⁴ UN Department of Peacekeeping Operations, United Nations Peacekeeping Operations, Principles and Guidelines, Capstone Doctrine 2008, 17. <https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/united-nations-peacekeeping-operations-principles-and-guidelines-the-capstone-doctrine/>[წაწახია 18.04.2020] (შემდეგში - Capstone Doctrine).

²⁵ Lindsey Cameron, *The Privatization of Peacekeeping: Exploring Limits and Responsibility under International Law* (Cambridge: Cambridge University Press, 2017), 51-52.

²⁶ Capstone Doctrine, 2.

²⁷ Christine Gray, *International Law and the Use of Force*, 3rd Edition (Oxford: Oxford University Press, 2008), 262.

²⁸ ICJ, *Certain Expenses of the United Nations (Advisory Opinion)*, 1962, ICJ Rep 151, 169.

²⁹ Id, 168.

³⁰ Id, 164-165.

³¹ Id, 179.

არსებობს ადგილსამყოფელი სახელმწიფოს თანხმობა.³² ასევე, განსხვავებით სამშვიდობო ოპერაციებისგან, მშვიდობის იძულების ოპერაციებში უშიშროების საბჭოს ავტორიზაციით ძალის გამოყენება ხდება თავდაცვის ფარგლებს მიღმა.³³

რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) მუხლი მოითხოვს, რომ სამშვიდობო მისია „შესაბამებოდეს გაეროს ქარტიას“. საინტერესოა, რამდენად ვრცელდება რომის სტატუტით გათვალისწინებული დაცვა რეგიონალური ორგანიზაციების ავტორიზებულ სამშვიდობო ოპერაციებზე. ერთი შეხედვით, რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) მუხლის ფორმულირება სამშვიდობო მისიის კონცეფციის შეზღუდულ ინტერპრეტაციას უჭერს მხარს.³⁴ თუმცა, როგორც სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლომ განმარტა *აბუ გარდას* საქმეში, გაეროს ქარტიასთან შესაბამისობის მოთხოვნა არ გულისხმობს იმას, რომ რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) მუხლი მხოლოდ გაეროს მიერ ავტორიზებულ სამშვიდობო ოპერაციებზე ვრცელდება, არამედ მოიცავს ასევე მისიებს, რომლებსაც სხვაგვარად ითვალისწინებს გაეროს ქარტია, როგორცაა რეგიონალური ორგანიზაციების ავტორიზებული მისიები.³⁵ ეს პოზიცია მართებულია, რადგან გაეროს ქარტიის 52-ე მუხლი უფლებამოსილებას ანიჭებს რეგიონალურ შეთანხმებებს ან ორგანოებს, მიიღონ საერთაშორისო მშვიდობისა და უსაფრთხოების გადასაჭრელად ზომები, იმ პირობით, რომ ასეთი შეთანხმებები ან ორგანოები და მათი საქმიანობა შეესაბამება ორგანიზაციის მიზნებსა და პრინციპებს.³⁶

2. სამშვიდობო მისიის წარმართვის ძირითადი პრინციპები

როგორც ზემოთ აღინიშნა, ნებისმიერი სამშვიდობო მისია ეყრდნობა სამ ძირითადად პრინციპს - ადგილსამყოფელი სახელმწიფოს თანხმობა, მიუკერძოებლობა და ძალის გამოყენება მხოლოდ თავდაცვის მიზნით. მოცემული პრინციპების მნიშვნელობა მდგომარეობს იმაში, რომ ისინი სამშვიდობო ოპერაციების არსს განსაზღვრავენ და განასხვავებენ კონფლიქტების მართვისა და გადაწყვეტის სხვა მეთოდებისგან.³⁷ შესაბამისად, ნებისმიერი სამშვიდობო მისია ამ მინიმალურ ფუნდამენტურ პრინციპებს უნდა აკმაყოფილებდეს იმისათვის, რომ მოექცეს რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) და (2) (ე) (iii) მუხლის დაცვის ქვეშ.³⁸ სამშვიდობო ძალების სახელმწიფოს ტერიტორიაზე განთავსების აუცილებელი

³² Sandesh Sivakumaran, *Non-International Armed Conflict* (Oxford: Oxford University Press, 2012), 325.

³³ Michael Cottier, "Article 8 – War Crimes," in *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, ed. Otto Triffterer (Beck, Hart, 2008), 330, 333; ICC, *Prosecutor v. Bahar Idriss Abu Garda*, ICC-02/05-02/09, Pre-Trial Chamber I, 8 February 2010, Decision on the Confirmation of Charges, 74-ე აბზაცი (შემდეგში - ICC, *Prosecutor v. Abu Garda*).

³⁴ Mohamed A. Bangura, "Prosecuting the Crime of Attack on Peacekeepers: A Prosecutor's Challenge," *Leiden Journal of International Law* 23 (2010): 172.

³⁵ ICC, *Prosecutor v. Abu Garda*, 76-ე აბზაცი.

³⁶ Charter of the United Nations, 24 October 1945, 52-ე მუხლი, <https://treaties.un.org/doc/publication/ctc/uncharter.pdf> [ნანახია 18.04.2020], (შემდეგში - გაეროს წესდება/UN Charter).

³⁷ Capstone Doctrine, 31.

³⁸ Cottier and Baumgartner, "Paragraph 2 (b) (iii): Attacks on humanitarian assistance or peacekeeping missions in international armed conflict," 371.

იურიდიული წინაპირობა არის ადგილსამყოფელი სახელმწიფოს თანხმობა.³⁹ ეს გამომდინარეობს გაეროს ქარტიის მე-2 მუხლის 1-ლი და მე-7 პუნქტებიდან, რომელიც განამტკიცებს სახელმწიფოთა სუვერენული თანასწორობისა და საშინაო საქმეებში ჩაურევლობის პრინციპებს.⁴⁰ შესაბამისად, გაერო და რეგიონალური ორგანიზაციები არიან ვალდებული, მიიღონ ადგილსამყოფელი სახელმწიფოს თანხმობა სამშვიდობო ოპერაციის დაწყებამდე. ჩვეულებისამებრ, სახელმწიფოს თანხმობა ასახულია ძალების სტატუსის შესახებ შეთანხმებაში (SOFA), რომელიც იდება საერთაშორისო ორგანიზაციისა და ადგილსამყოფელ სახელმწიფოს შორის.⁴¹ ამასთან, თანხმობის გაწვევის შემთხვევაში, სამშვიდობო მისია ვალდებული იქნება, დატოვოს სახელმწიფოს ტერიტორია.⁴²

სამშვიდობო ოპერაციების მეორე პრინციპი არის მიუკერძოებლობა, რაც გულისხმობს კონფლიქტის მხარეების თანაბარ მოპყრობას. ბრაჰიმის მოხსენებაში განიმარტა, რომ მიუკერძოებლობა ნიშნავს გაეროს ქარტიის პრინციპების და ამ პრინციპებიდან გამომდინარე სამშვიდობო მისიის მანდატის მიზნების დაცვას.⁴³ მოგვიანებით, კაპსტონის დოქტრინაში მიუკერძოებლობის ცნება უფრო თვალსაჩინოდ ჩამოყალიბდა: „მიუკერძოებლობა გადამწყვეტია ძირითადი მხარეების თანხმობისა და თანამშრომლობის შესანარჩუნებლად, მაგრამ არ უნდა მოხდეს ამ ცნების არევა ნეიტრალიტეტსა და უმოქმედობაში. გაეროს სამშვიდობო ძალები უნდა იყვნენ მიუკერძოებლები კონფლიქტის მხარეებთან ურთიერთობაში, მაგრამ არა ნეიტრალური მანდატის განხორციელების პროცესში.“⁴⁴ სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლომ ბრაჰიმის მოხსენებასა და კაპსტონის დოქტრინაზე დაყრდნობით განმარტა, რომ სამშვიდობო მისიამ არ უნდა განახორციელოს ისეთი ქმედებები, რომელიც მიკერძოების განცდას გააჩენს.⁴⁵

სამშვიდობო ოპერაციების მესამე ძირითადი პრინციპი არის ძალის გამოყენება მხოლოდ თავდაცვის მიზნით.⁴⁶ ეს პრინციპი წარმოადგენს სამშვიდობო ოპერაციების ქვაკუთხედს. თავდაპირველად, ამ პრინციპით გაეროს „პირველი თაობის“ სამშვიდობო ოპერაციები ხელმძღვანელობდნენ, რომელთა ძირითადი ფუნქცია ცეცხლის შეწყვეტის მონიტორინგი იყო.⁴⁷ გაეროს გენერალურმა მდივანმა, ჰამარსკოლდმა, სამშვიდობო მისიების თავდაცვის უფლება შემდეგნაირად განმარტა: „ოპერაციის მონაწილეებმა არ უნდა გამოიჩინონ შეიარაღებული ძალის გამოყენების ინიციატივა,

³⁹ Ian Johnstone, “Managing Consent in Contemporary Peacekeeping Operations,” *International Peacekeeping* 18 (2011): 169.

⁴⁰ გაეროს წესდება, მე-2(1) და მე-2(7) მუხლები.

⁴¹ Nigel D. White, “Peacekeeping and International Law,” in *The Oxford Handbook of United Nations Peacekeeping Operations*, ed. Joachim A. Koops et al. (Oxford: Oxford University Press, 2015), 48.

⁴² Nicholas Tsagourias, “Consent, Neutrality/Impartiality and the Use of Force in Peacekeeping: Their Constitutional Dimension,” *Journal of Conflict & Security Law* 11 (2007): 475-476.

⁴³ Brahimi Report, 50-ე აბზაცი.

⁴⁴ Capstone Doctrine, 33.

⁴⁵ ICC, *Prosecutor v. Abu Garda*, 73-ე აბზაცი.

⁴⁶ SCSL, *Prosecutor v. Issa Hassan Sesay, Morris Kallon, Augustine Gbao*, Case No. SCSL-04-15-T, Trial Chamber I, 2 March 2009 (RUF Case), 228-ე აბზაცი. (შემდეგში - SCSL, RUF Trial Judgement).

⁴⁷ Lindsey Cameron, *The Privatization of Peacekeeping: Exploring Limits and Responsibility under International Law* (Cambridge: Cambridge University Press, 2017), 220.

მაგრამ უფლებამოსილი არიან, გამოიყენონ ძალა შეიარაღებული თავდასხმის საპასუხოდ.⁴⁸ ჰამარსკოლდის ინტერპრეტაციიდან იკვეთება, რომ სამშვიდობო მისიის თავდაცვის უფლება გულისხმობს მკაცრად პროპორციული და აუცილებელი ძალის გამოყენებას სამშვიდობო ქვედანაყოფზე განხორციელებული თავდასხმის მოსაგერიებლად. 1990-იან წლებში, რუანდასა და ბოსნიაში მომხდარი გენოციდის ფონზე, გაეროს უშიშროების საბჭომ სამშვიდობო მისიათა მანდატში თავდაცვითი ძალის გამოყენების ლეგიტიმურ საფუძვლად სამოქალაქო მოსახლეობის დაცვაც შეიტანა.⁴⁹ სამოქალაქო მოსახლეობის დაცვის მოტივით ძალის გამოყენების ავტორიზაცია წარმოადგენს სამშვიდობო ოპერაციების ახალ სამართლებრივ და მორალურ განზომილებას, რომელსაც საერთაშორისო საზოგადოების ფართო მხარდაჭერა გააჩნია.⁵⁰

უკანასკნელ წლებში, სამშვიდობო ოპერაციებში მოქმედმა ძალის გამოყენების კონცეფციამ ცვლილებები განიცადა და გასცდა როგორც პერსონალური თავდაცვის, ისე სამოქალაქო მოსახლეობის დაცვის ფარგლებს და მოიცვა უფლება იძულებითი საშუალებებით წინააღმდეგობა გაუწიონ ნებისმიერ მცდელობას, რომელიც მიზნად ისახავს სამშვიდობო მისიის მანდატის განხორციელებაში ხელშეშლას.⁵¹ სამშვიდობო მანდატის დაცვის ეს ახალი კონცეფცია გაეროს უშიშროების საბჭომ მოიწონა და თითქმის ყველა სამშვიდობო ოპერაციაში ასახა,⁵² რაც საერთაშორისო საზოგადოების კრიტიკის საგანი გახდა სამშვიდობო მანდატის დაცვის ცნების ბუნდოვანების გამო.⁵³ ამ კონცეფციის მოწინააღმდეგეთა პოზიცია მდგომარეობს იმაში, რომ სამშვიდობო მანდატის დაცვაზე მითითებით ძალის გამოყენება შესაძლოა გასცდეს სამშვიდობო მისიის თავდაცვის ფარგლებს და გაუტოლდეს მშვიდობის იძულების ოპერაციას.⁵⁴

აღსანიშნავია, რომ უშიშროების საბჭომ, ზოგიერთ შემთხვევაში, სამშვიდობო მისიები აღჭურვა არა მხოლოდ მანდატის დაცვის, არამედ თავდაცვის უფლების ფარგლებს მიღმა ძალის გამოყენების უფლებამოსილებით. მაგალითად, 2013 წელს გაეროს სამშვიდობო მისიას მალიში (MINUSMA) დაევალა მალის მთავრობისთვის დაძაბული სიტუაციის განმუხტვაში დახმარება „კონკრეტულ რაიონებში შეიარაღებული ელემენტების დაბრუნების აღსაკვეთად აქტიური ზომების მიღებით.“⁵⁵ ამ კონტექსტში,

⁴⁸ United Nations Emergency Force, Report of the Secretary General, 1958, <https://rinj.org/documents/un/N5902484.pdf> [ნანახია 17.04.2020].

⁴⁹ Scott Sheeran, “The Use of Force in United Nations Peacekeeping Operations,” in *The Oxford Handbook of the Use of Force in International Law*, ed. Marc Weller (Oxford: Oxford University Press, 2015), 368-369.

⁵⁰ Id.

⁵¹ Capstone Doctrine, 34.

⁵² Denis M. Tull, “The Limits and Unintended Consequences of UN Peace Enforcement: The Force Intervention Brigade in the DR Congo,” *International Peacekeeping* 25 (2018): 170.

⁵³ Thierry Tardy, “A Critique of Robust Peacekeeping in Contemporary Peace Operations,” *International Peacekeeping* 18 (2011): 158.

⁵⁴ Boddens Hossang, “Force Protection, Unit Self-Defence and Extended Self-Defence,” in *The Handbook of the International Law of Military Operations*, 2nd Edition, ed. Terry D. Gill and Dieter Fleck (Oxford: Oxford University Press, 2015), 417.

⁵⁵ UNSC Res 2100 (25 April 2013) UN Doc S/RES/2100, <https://www.refworld.org/docid/519dffbe4.html> [ნანახია 12.03.2020].

ასევე პრობლემურია გაეროს სტაბილიზაციის მისია კონგოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში (MONUSCO), რომელსაც დაეკისრა „ყველა აუცილებელი საშუალების“ გამოყენება შეიარაღებული ჯგუფების გასანეიტრალებლად.⁵⁶ „აქტიური ზომების“ ან „ყველა აუცილებელი ზომის“ მიღება არაპირდაპირ მიუთითებს, რომ ძალის გამოყენების ინიციატივა გაეროს სამშვიდობო მისიის ხელშია და აღარ საჭიროებს სამშვიდობო მისიაზე თავდასხმას ან სამოქალაქო მოსახლეობისთვის საფრთხის შექმნას.⁵⁷

აქედან გამომდინარე, გაეროს სამშვიდობო ოპერაციების კონცეფცია საჭიროებს გადახედვას და მშვიდობის იძულების ოპერაციებისგან გამიჯვნას. აუცილებელია, განისაზღვროს სამშვიდობო მისიის მიერ ძალის გამოყენების ხასიათი და ფარგლები.⁵⁸ წინააღმდეგ შემთხვევაში, არსებობს საფრთხე იმისა, რომ სამშვიდობო მისია დაკარგავს თავის ფუნქციას და გახდება შეიარაღებული კონფლიქტის მხარე.

3. რა სტატუსი აქვს სამშვიდობო მისიას საერთაშორისო ჰუმანიტარულ სამართალში?

1949 წლის ჟენევის კონვენციები და მათი დამატებითი ოქმები არ შეიცავს უშუალოდ სამშვიდობო მისიის სტატუსის განმსაზღვრელ ნორმებს. თუმცა ჩვეულებითი საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართლის შესახებ წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტის კვლევის მიხედვით, სამშვიდობო მისიის პერსონალსა და ობიექტებზე თავდასხმის აკრძალვა საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლის ნორმას წარმოადგენს.⁵⁹

გავრცელებული პოზიციის თანახმად, რომელიც განმტკიცებულია საერთაშორისო სასამართლოების პრეცედენტებით, სახელმწიფოთა პრაქტიკით და გაეროს დოკუმენტებით, მშვიდობისმყოფელები სარგებლობენ სამოქალაქო პირის სტატუსით და ინარჩუნებენ ამ დაცვას, სანამ პირდაპირ არ ჩაებმებიან საომარ მოქმედებებში კონფლიქტის რომელიმე მხარის წინააღმდეგ.⁶⁰ აღნიშნულს ასევე ადასტურებს გაეროს ორი დოკუმენტი - გაეროს და მასთან დაკავშირებული პერსონალის უსაფრთხოების შესახებ 1994 წლის კონვენცია⁶¹ და გაეროს გენერალური მდივნის 1999

⁵⁶ UNSC Res 2098 (28 March 2013) UN Doc S/RES/2098, <http://unscr.com/en/resolutions/2098>, [ნანახია 18.04.2020].

⁵⁷ Terry D. Gill and Dieter Fleck, *The Handbook of the International Law of Military Operations*, 2nd Edition, (Oxford: Oxford University Press, 2015), 176.

⁵⁸ Nigel D. White, "Peacekeeping or War-fighting?," in *Research Handbook on International Conflict and Security Law: Jus ad Bellum, Jus in Bello and Jus post Bellum*, ed. Nigel D. White and Christian Henderson (Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013), 590.

⁵⁹ Jean-Marie Henckaerts and Louise Doswald-Beck, *Customary International Humanitarian Law, Volume I: Rules* (Cambridge: Cambridge University Press, 2009), 112.

⁶⁰ Secretary-General's Bulletin on the Observance by United Nations Forces of International Humanitarian Law, 6 August 1999, UN doc ST/SGB/1999/13. <https://www.refworld.org/docid/451bb5724.html> [ნანახია 18.04.2020]; ICC, *Prosecutor v. Abu Garda*, 126-ე აბზაცი; ICTR, *Prosecutor v. Theoneste Bagosora*, ICTR-98-41-T, Judgment and Sentence of 18 December 2008, 2175-ე აბზაცი.

⁶¹ Convention on the Safety of United Nations and Associated Personnel, 15 January 1999, Article 2. <https://www.un.org/law/cod/safety.htm> [ნანახია 18.04.2020].

წლის ბიულეტენი გაეროს ძალების მიერ საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართლის გამოყენების თაობაზე.⁶²

გამომდინარე იქიდან, რომ სამშვიდობო ძალები არ წარმოადგენენ კონფლიქტის მხარეს, საერთაშორისო ჰუმანიტარულ სამართალში ისინი მიიჩნევიან სამოქალაქო პირებად იმ მომენტამდე, სანამ არ მიიღებენ საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობას.⁶³ აღსანიშნავია, რომ 1949 წლის ჟენევის კონვენციების I დამატებითი ოქმის 50-ე მუხლი სამოქალაქო პირებს განმარტავს როგორც პირებს, რომლებიც კონფლიქტის მონაწილე მხარის შეიარაღებული ძალებს არ მიეკუთვნებიან.⁶⁴ ჟენევის კონვენციების I დამატებითი ოქმის 51-ე მუხლის მე-3 პუნქტი ადგენს, რომ სამოქალაქო პირები იქამდე არიან დაცული, სანამ პირდაპირ მონაწილეობას არ მიიღებენ საომარ მოქმედებებში.⁶⁵ შესაბამისად, სამშვიდობო ძალების წევრები ვერ ჩაითვლებიან სამხედრო სამიზნედ და უთანაბრდებიან სამოქალაქო პირებს ჟენევის კონვენციის I დამატებითი ოქმის 48-ე მუხლის კონტექსტში, რომელიც ხელშემკვრელ მხარეებს ავალდებულებს, მუდმივად გამიჭონ ერთმანეთისგან სამოქალაქო პირები და კომბატანტები.⁶⁶

ამასთან, არასაერთაშორისო შეიარაღებულ კონფლიქტში, მშვიდობისმყოფელები ითვლებიან პირებად, რომლებიც არ არიან უშუალოდ ჩართული შეიარაღებულ კონფლიქტში და დაცული არიან ჟენევის კონვენციების საერთო მე-3 მუხლით, ისევე როგორც ჟენევის კონვენციების მე-2 დამატებითი ოქმის მე-13 მუხლით, რომელიც სამოქალაქო პირებზე თავდასხმას კრძალავს.⁶⁷

როგორც ზემოთ აღინიშნა, რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) და (2) (ე) (iii) მუხლი კრძალავს თავდასხმას არა მხოლოდ სამშვიდობო მისიის პერსონალზე, არამედ სამშვიდობო მისიის შემადგენელ ობიექტებზეც საერთაშორისო და არასაერთაშორისო შეიარაღებულ კონფლიქტში. სამშვიდობო მისიის მოწყობილობები, ტექნიკა, ქვედანაყოფები და სატრანსპორტო საშუალებები ინარჩუნებენ ისეთ დაცვას, რომელიც ენიჭება სამოქალაქო ობიექტებს შეიარაღებული კონფლიქტების საერთაშორისო სამართლის შესაბამისად, სანამ მათი გამოყენება არ მოხდება უშუალოდ სამხედრო მიზნებისთვის.⁶⁸

საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობის ცნება სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის დანაშაულის კვლევისთვის ფუნდამენტური მნიშვნელობისაა. თუ

⁶² Secretary-General's Bulletin on the Observance by United Nations Forces of International Humanitarian Law, 6 August 1999, UN doc ST/SGB/1999/13. <https://www.refworld.org/docid/451bb5724.html> [ნანახია 18.04.2020].

⁶³ Yves Sandoz, Christophe Swinarski and Bruno Zimmerman, Commentary on the Additional Protocols to the Geneva Conventions of 12 August 1949 (Geneva: Martinus Nijhoff Publishers, International Committee of the Red Cross, 1986), 625.

⁶⁴ Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (AP I), 8 June 1977, 50-ე მუხლი.

⁶⁵ AP I, 51(3)-ე მუხლი.

⁶⁶ AP I, 48-ე მუხლი.

⁶⁷ Christopher Greenwood, "Protection of Peacekeepers: The Legal Regime", Duke Journal of Comparative & International Law 7 (1997): 185.

⁶⁸ Jean-Marie Henckaerts and Louise Doswald-Beck, Customary International Humanitarian Law, Volume I: Rules (Cambridge: Cambridge University Press, 2009), 112.

სამშვიდობო ძალები საბრძოლო მოქმედებებში პირდაპირ ჩაებმებიან, მათზე შეტევა არ იქნება საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართლის დარღვევა და შესაბამისად, არც ომის დანაშაული რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) და (2) (ე) (iii) მუხლის მიხედვით. აქედან გამომდინარე, აუცილებელია განისაზღვროს საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობის არსი და ფარგლები.

წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტის განმარტებითი სახელმძღვანელო გამოყოფს საბრძოლო მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობის სამ ძირითად შემადგენელ ელემენტს. ესენია: 1) *ზიანის ზღვარი*; 2) *უშუალო მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი*; 3) *მეომარ მხარესთან კავშირი*.⁶⁹

კონკრეტული მოქმედება დაკვალიფიცირდება როგორც საბრძოლო მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობა, თუ ზიანი, რომელიც სავარაუდოდ გამოწვეული იქნება ამ ქმედების შედეგად, მიაღწევს გარკვეულ ზღვარს.⁷⁰ იმისათვის, რომ ზიანის ზღვარი დაკმაყოფილდეს, საჭიროა, რომ კონკრეტულმა მოქმედებამ უარყოფითად იმოქმედოს მტრის სამხედრო ოპერაციებზე ან სამხედრო სიძლიერეზე, ან პირდაპირ გამოიწვიოს მსხვერპლი, დასახიჩრება ან პირთა ან ობიექტების განადგურება.⁷¹

ზიანის ზღვართან ერთად, აუცილებელია დანარჩენი ორი ელემენტის არსებობა საბრძოლო მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობად კვალიფიკაციისთვის. კერძოდ, უნდა არსებობდეს პირდაპირი მიზეზობრივი კავშირი ქმედებასა და ზიანს შორის, რომელიც გამოწვეული იქნება ამ ქმედებიდან ან კოორდინირებული სამხედრო ოპერაციიდან, რომლის შემადგენელ ნაწილსაც ეს ქმედება წარმოადგენს.⁷² ასევე, ეს ქმედება სპეციალურად უნდა იყოს გამიზნული საიმისოდ, რომ შეიარაღებული კონფლიქტის მხარეს მიაყენოს ზიანი მისი მოწინააღმდეგე მხარის მიერ სამხედრო უპირატესობის მოპოვების ხარჯზე. აღნიშნულ ელემენტს ეწოდება მეომარ მხარესთან კავშირი.⁷³

საბრძოლო მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობის ცნება განმარტა ისრაელის უზენაესმა სასამართლომ *მიზნობრივი მკვლელობების* საქმეშიც.⁷⁴ სასამართლომ განსაზღვრა კონკრეტული შემთხვევები, რომლებიც უმეტესწილად შესაბამისობაშია წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტის მიდგომასთან, როდესაც სამოქალაქო პირი კარგავს დაცვას და პირდაპირ ერთვება საომარ მოქმედებებში, როგორცაა: სადაზვერვო ინფორმაციის მოპოვება მტრის შესახებ; კონფლიქტის ზონაში ან ზონიდან კომბატანტების ან მეზობლების ტრანსპორტირება; სამიზნეების შესახებ ინფორმაციის

⁶⁹ Nils Melzer, "Interpretive Guidance on the Notion of Direct Participation in Hostilities under International Humanitarian Law," International Committee of the Red Cross, (Geneva: ICRC, 2009), 46. (შემდეგში - ICRC Interpretive Guidance).

⁷⁰ Id.

⁷¹ Id, 47.

⁷² Id, 51.

⁷³ Id, 58.

⁷⁴ High Court of Justice of Israel, *The Public Committee against Torture in Israel v The Government of Israel*, (Targeted Killings Case), HCJ 769/02, 13 December 2006.

მიწოდება იარაღის უშუალო გამოყენების მიზნით; კონკრეტული სამხედრო ოპერაციების დაგეგმვა და სხვ.⁷⁵

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შესაძლებელია შემდეგი დასკვნების გაკეთება სამშვიდობო ძალების საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობასთან მიმართებით. სამშვიდობო ოპერაციების თავისებურებების გათვალისწინებით, ხშირად რთულია მკვეთრი ხაზის გავლება საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობასა და სამშვიდობო მისიის მიერ თავდაცვის ან სამშვიდობო მანდატის დაცვის მიზნით ძალის გამოყენებას შორის. თუმცა, ცხადია, რომ ნებისმიერმა სამშვიდობო მისიამ, განურჩევლად მანდატის თავისებურებებისა, ძალა უნდა გამოიყენოს შეზღუდულად, მხოლოდ თავდაცვის მიზნით და თავი აარიდოს შეტევითი ოპერაციების წარმართვას. როგორც კი სამშვიდობო მისია თავდასხმითი ოპერაციის ინიციატივას ხელში აიღებს, ყოველგვარი ზღვარი სამშვიდობო მისიასა და მშვიდობის იძულების ოპერაციას შორის იკარგება.⁷⁶ სამშვიდობო მისიის საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობის საკითხი ცალკეულ შემთხვევაში ინდივიდუალურად უნდა გადაწყდეს, გამოყენებული ძალის გარემოებების მხედველობაში მიღებით. შესაბამისად, თუ კონკრეტული შემთხვევის გარემოებებიდან იკვეთება, რომ ძალის გამოყენება აკმაყოფილებს *ბიანის ზღვარს*, *უშუალო მიზეზ-შედეგობრივ კავშირს* და *მეომარ მხარესთან კავშირს*, ჩაითვლება, რომ სამშვიდობო მისია უშუალოდ მონაწილეობს საომარ მოქმედებებში და დაკარგავს დაცვას პირდაპირი თავდასხმებისგან. ხოლო, თუ აუცილებელი და პროპორციული ძალის გამოყენება ხდება თავდაცვის მიზნით, სამშვიდობო მისია შეინარჩუნებს სამოქალაქო პირის სტატუსით გათვალისწინებულ დაცვას და მასზე თავდასხმა დაკვალიფიცირდება ომის დანაშაულად.

4. სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოსა და სიერა

ლეონეს სპეციალური სასამართლოს პრეცედენტები

სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს და სიერა ლეონეს სპეციალური სასამართლოს პრაქტიკაში უნდა გამოიყოს ორი ძირითადი საქმე, სადაც სასამართლოებმა განმარტეს სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის ომის დანაშაულის ელემენტები, მიმოიხილეს სამშვიდობო ძალების მიერ სამოქალაქო პირის სტატუსით გათვალისწინებული დაცვის ფარგლები და საომარ მოქმედებებში სამშვიდობო ძალების უშუალო მონაწილეობის საკითხი.

სიერა ლეონეს სპეციალური სასამართლომ *გაერთიანებული რევოლუციური ფრონტის (RUF)* საქმეში განმარტა, რომ სამშვიდობო მისიის პერსონალზე თავდასხმა არ წარმოადგენდა ახალ დანაშაულს საერთაშორისო სისხლის სამართალში, არამედ ეს იყო სამოქალაქო პირებზე და სამოქალაქო ობიექტებზე თავდასხმის ფუნდამენტური აკრძალვის კონკრეტული შემთხვევა.⁷⁷ შემდეგ, სასამართლომ აღნიშნა, რომ სამშვიდობო ძალები არიან

⁷⁵ Id., 35-36-ე აბზაცები.

⁷⁶ Charles T. Hunt, "All Necessary Means to What Ends? The Unintended Consequences of The 'Robust Turn' in UN Peace Operations," *International Peacekeeping* 24 (2017): 111.

⁷⁷ SCSL, RUF Trial Judgment, 215-ე აბზაცი.

სამოქალაქო პირები და იქამდე ინარჩუნებენ სამოქალაქო პირის სტატუსით გათვალისწინებულ დაცვას, სანამ არ მიიღებენ უშუალო მონაწილეობას საომარ მოქმედებებში, რის შედეგადაც ისინი იქცევიან ლეგიტიმურ სამიზნედ საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართლის შესაბამისად.⁷⁸

იმის დასადგენად, თუ რამდენად მონაწილეობდნენ სამშვიდობო მისიის წევრები საბრძოლო მოქმედებებში, სიერა ლეონეს სპეციალურმა სასამართლომ შეიმუშავა „გარემოებათა ერთობლიობის“ ტესტი, რომელიც მოიცავს, სხვებს შორის, სამშვიდობო ოპერაციის შესახებ უშიშროების საბჭოს რეზოლუციების, სამშვიდობო ძალების მანდატის, მათი როლის, ფუნქციებისა და ძალის გამოყენების წესების განხილვას.⁷⁹ ამას გარდა, სასამართლომ გამოიკვლია სამშვიდობო ძალების შეიარაღება, მათი ურთიერთობა შეიარაღებული კონფლიქტის მხარეებთან, ძალის გამოყენების შემთხვევები, მათი სიხშირე და ხასიათი.⁸⁰

სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლომ სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის დანაშაულის პოტენციური არსებობა განიხილა პროკურორი აბუ გარდას წინააღმდეგ საქმეში „ბრალის დამტკიცების“ ეტაპზე. ეს საქმე შეეხებოდა თავდასხმას აფრიკის კავშირის მისიაზე სუდანში (AMIS), რომელიც განხორციელდა სუდანის მთავრობის წინააღმდეგ მებრძოლი შეიარაღებული ჯგუფების მიერ 2007 წელს.⁸¹

სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს წინასასამართლო პალატამ გაითვალისწინა სიერა ლეონეს სპეციალური სასამართლოს პრაქტიკა სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის დანაშაულთან დაკავშირებით. სასამართლომ გააანალიზა AMIS-ის მანდატი და დაადგინა, რომ ეს იყო გაეროს ქარტიის შესაბამისად შექმნილი სამშვიდობო მისია, რომლის პერსონალი და ობიექტები სარგებლობდა სამოქალაქო პირებისთვის და სამოქალაქო ობიექტებისთვის მინიჭებული დაცვით, სანამ პოტენციურად არ მიიღებდა უშუალო მონაწილეობას საომარ მოქმედებებში.⁸² წინასასამართლო პალატამ მიუთითა კონკრეტულ მაგალითებზე, რომელიც წარმოადგენს საბრძოლო მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობას, როგორცაა: „[...] იარაღის ტარება, გამოყენება და აღება, სამხედრო ან მტრულ მოქმედებებში, აქტივობებში, ოპერაციებში, შეიარაღებულ დაპირისპირებაში ან ბრძოლაში მონაწილეობა, მტრის პერსონალზე, ქონებაზე ან აღჭურვილობაზე თავდასხმა, სამხედრო ინფორმაციის მიწოდება მოწინააღმდეგის მიერ უშუალო გამოყენების მიზნით და იარაღის გადაზიდვა საომარი ოპერაციების სიახლოვეს.“⁸³

როგორც სიერა ლეონეს სპეციალური სასამართლოს და სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს საქმეთა ანალიზი ცხადყოფს, ორივე სასამართლო მსჯელობას იწყებს იმ დაშვებით, რომ სამშვიდობო მისიის პერსონალი და ობიექტები სარგებლობენ სამოქალაქო პირის და სამოქალაქო ობიექტების სტატუსით გათვალისწინებული დაცვით. ისინი

⁷⁸ Id, 233-ე აბზაცი.

⁷⁹ Id, 234-ე აბზაცი.

⁸⁰ Id.

⁸¹ ICC, Prosecutor v. Abu Garda, 21-ე აბზაცი.

⁸² Id, 78-ე აბზაცი.

⁸³ Id, 81-ე აბზაცი.

ამონებენ, თუ რამდენად შეიძლება ჩაითვალოს თავდასხმის ობიექტი სამშვიდობო მისიად სამშვიდობო ოპერაციების სამი ფუნდამენტური პრინციპის - ადგილსამყოფელი სახელმწიფოს თანხმობა, მიუკერძოებლობა და თავდაცვის მიზნით ძალის გამოყენება - მისადაგებით. ორივე სასამართლოს პრაქტიკაში დადასტურებულია, რომ სამშვიდობო მისია კარგავს დაცვას და იქცევა კანონიერ სამხედრო სამიზნედ, თუ უშუალო მონაწილეობას მიიღებს საბრძოლო მოქმედებებში.

5. სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს გამოძიება 2008 წლის რუსეთ-საქართველოს საერთაშორისო შეიარაღებულ კონფლიქტში შერეულ სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის ეპიზოდზე

2016 წლის 27 იანვარს, სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს პირველმა წინასასამართლო პალატამ დააკმაყოფილა პროკურორის ოფისის შუამდგომლობა რუსეთ-საქართველოს საერთაშორისო შეიარაღებული კონფლიქტის კონტექსტში 2008 წლის 1 ივლისიდან 2008 წლის 10 ოქტომბრამდე სასამართლოს იურისდიქციაში მოქცეული შესაძლო ადამიანურობის წინააღმდეგ დანაშაულებისა და ომის დანაშაულების გამოძიების დაწყების შესახებ.⁸⁴

პროკურორის ოფისი, სხვებს შორის, იძიებს ოსი სეპარატისტების მიერ ქართველი სამშვიდობოების წინააღმდეგ და საქართველოს შეიარაღებული ძალების მიერ რუსი სამშვიდობოების წინააღმდეგ განხორციელებულ სავარაუდო განზრახ თავდასხმებს რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) მუხლის მიხედვით.⁸⁵

პროკურორის ოფისის შუამდგომლობაში აღნიშნულია, რომ, ქართული მხარის მიერ წარმოდგენილი ინფორმაციის თანახმად, სამხრეთ ოსეთის ძალების თავდასხმების შედეგად დაიღუპა ორი ქართველი და დაშავდა ხუთიდან რვა მდე ქართველი სამშვიდობო და განადგურდა სამშვიდობო მისიის სატრანსპორტო საშუალება.⁸⁶ რუსეთის მტკიცებით, საქართველოს შეიარაღებული ძალების შეტევის შედეგად სავარაუდოდ დაიღუპა ათი რუსი სამშვიდობო, დაიჭრა ოცდაათი რუსი სამშვიდობო და განადგურდა რუსეთის სამშვიდობო ძალების ბატალიონის შტაბ-ბინა, მათ შორის, შტაბ-ბინაში მდებარე სამედიცინო დაწესებულება და სამშვიდობო ძალების შეჭავშნული მანქანები.⁸⁷

შემდეგ თავში გაანალიზდება შერეული სამშვიდობო ძალების დაარსების მოკლე ისტორიული კონტექსტი, მისი მანდატი და 2008 წლის აგვისტოს ომის მიმდინარეობისას სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის ეპიზოდი. ასევე,

⁸⁴ ICC, Decision on the Prosecutor's request for authorization of an investigation into the situation in Georgia, PTC-I, ICC-01/15, 27 January 2016, https://www.icc-cpi.int/CourtRecords/CR2016_00608.PDF [ნანახია 07.11.2019].

⁸⁵ Id, 29-ე აბზაცი.

⁸⁶ "Request for authorisation of an investigation pursuant to article 15", 16 October 2015, ICC-01/15-4-Corr, Office of the Prosecutor of the International Criminal Court, 17 November 2015 (შემდეგში – ICC Prosecutor's Request), 334-ე აბზაცი, <https://www.legal-tools.org/doc/eca741/pdf/> [ნანახია 26.10.2019].

⁸⁷ Id.

გამოიკვეთება კონკრეტული სამართლებრივი პრობლემები, რომელიც დაკავშირებულია სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის ომის დანაშაულად კვალიფიკაციასთან.

5.1 შერეული სამშვიდობო ძალების ისტორია და მანდატი

1992 წლის 24 ივნისის სოჭის შეთანხმება ქართულ-ოსური კონფლიქტის დარეგულირების შესახებ ცეცხლის დაუყოვნებლივ შეწყვეტასა და შეიარაღებული ფორმირებების გაყვანას ითვალისწინებდა კონფლიქტის ზონიდან.⁸⁸ ასევე, სოჭის შეთანხმების მიხედვით, ცეცხლის შეწყვეტის, შეიარაღებული ფორმირებების გაყვანის, თავდაცვის ძალების დაშლისა და უშიშროების რეჟიმის უზრუნველყოფის მიზნით უნდა შექმნილიყო შერეული სამშვიდობო ძალები შერეული საკონტროლო კომისიის (შსკ) ზედამხედველობის ქვეშ, რომელიც შედგებოდა კონფლიქტის მხარეების, ჩრდილოეთ ოსეთის რესპუბლიკის და რუსეთის ფედერაციის წარმომადგენლებისგან.⁸⁹

შერეული სამშვიდობო ძალების კონტინგენტი, რომელიც განლაგებული იყო ქართულ-ოსური კონფლიქტის ზონაში, მოიცავდა სამშვიდობო ძალების სამ ბატალიონს: რუსულ ბატალიონს, ქართულ ბატალიონს და ჩრდილოეთ ოსეთის ბატალიონს.⁹⁰ თითოეული ბატალიონის საბრძოლო შემადგენლობა მოიცავდა 500 ჯარისკაცს.⁹¹ შერეული სამშვიდობო ძალების შემადგენლობას ცხინვალის რეგიონში ჰქონდა ორი შტაბი. სამშვიდობო ძალების მეთაურის კანდიდატურას წარადგენდა რუსეთის თავდაცვის სამინისტრო, ხოლო დანიშნვის თაობაზე გადაწყვეტილებას იღებდა შერეული საკონტროლო კომისია.⁹²

5.2 შეიძლება თუ არა შერეული სამშვიდობო ძალები ჩაითვალოს სამშვიდობო მისიად რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) მუხლის მიზნებისთვის?

იმისათვის, რომ შერეული სამშვიდობო ძალები ჩაითვალოს სამშვიდობო მისიად რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) მუხლის მიზნებისთვის, უნდა აკმაყოფილებდეს სამშვიდობო ოპერაციების სამ ფუნდამენტურ პრინციპს - *სახელმწიფოს თანხმობა, მიუკერძოებლობა და ძალის გამოყენება მხოლოდ თავდაცვის მიზნით.*

⁸⁸ სოჭის შეთანხმება საქართველო-ოსეთის კონფლიქტის მოწესრიგების პრინციპების შესახებ, 24 ივნისი 1992 წ., http://www.parliament.ge/files/613_8104_674812_9b.pdf [ნანახია 12.03.2020]; The Independent International Fact-Finding Mission on the Conflict in Georgia, Volume II, September 2009, 93 (შემდეგში - IIFFMCG II).

⁸⁹ სოჭის შეთანხმება, მე-3 მუხლი.

⁹⁰ The Independent International Fact-Finding Mission on the Conflict in Georgia, Volume III, September 2009, 63-64. (შემდეგში - IIFFMCG III).

⁹¹ IIFFMCG III, 64.

⁹² შერეული საკონტროლო კომისიის 1994 წლის 6 დეკემბრის გადაწყვეტილება და მისი დანართი <http://peacekeeper.ru/ru/?module=pages&action=view&id=87&fbclid=IwAR0gLCgltY4YaJ0cJKt1wyfXQr9VrNMErsF97id-nlvkTikiSVjTzLcrdA> [ნანახია 12.03.2020].

როგორც უკვე განიმარტა, შერეული სამშვიდობო ძალები საქართველოს ტერიტორიაზე განთავსდა 1992 წლის სოჭის შეთანხმების საფუძველზე.⁹³ საქართველო წლების განმავლობაში ითხოვდა შერეული სამშვიდობო ძალების შეცვლას საერთაშორისო სამშვიდობო მისიით. აღსანიშნავია, რომ საქართველოს პარლამენტმა 2006 წლის 15 თებერვალს მიღებულ დადგენილებაში ყოფილ სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში განლაგებული სამშვიდობო ძალების მიერ მანდატის შესაბამისად ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების მდგომარეობა შეაფასა მკვეთრად უარყოფითად, ხოლო რუსეთის ფედერაციის ქმედებები – საქართველოს ამ რეგიონის ანექსიის უწყვეტ მცდელობად.⁹⁴

მიუხედავად ქართული მხარის მკვეთრად უარყოფითი დამოკიდებულებისა შერეული სამშვიდობო ძალების მიმართ, საქართველოს მთავრობას მისია ოფიციალურად არ გაუწვევია. სოჭის შეთანხმებიდან ოფიციალური ცალმხრივი გასვლა კონფლიქტის შემდეგ, 2008 წლის 27 აგვისტოს მოხდა.⁹⁵ შესაბამისად, 2008 წლის აგვისტოს კონფლიქტის დროს, შერეული სამშვიდობო ძალები კანონიერად, საქართველოს თანხმობით, იმყოფებოდა ცხინვალის რეგიონში.

შერეული სამშვიდობო ძალები თავისი ბუნებით მნიშვნელოვნად განსხვავდება ყველა სხვა სამშვიდობო მისიისგან, რადგან შეიქმნა ორმხრივი შეთანხმების საფუძველზე და შედგებოდა კონფლიქტის მხარეების სამხედრო ბატალიონებისგან. ერთი შეხედვით, სამშვიდობო ძალების ეს ჰიბრიდული ბუნება უნდა ყოფილიყო მისი მიუკერძოებლობის გარანტი, თუმცა სწორედ შერეული სამშვიდობო ძალების რუსული ბატალიონი გახდა ცხინვალის რეგიონში რუსეთის დასაყრდენი პლაცდარმი, რომელიც სამშვიდობო მისიის საფარქვეშ ხელს უწყობდა სეპარატიზმის გაღვივებას და კონფლიქტის ესკალაციას.

სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს პროკურორმა გამოძიების ავტორიზაციის შესახებ შუამდგომლობაში აღნიშნა, რომ *„ხელმისაწვდომი ინფორმაციის მიხედვით, სპორადულ ინციდენტებს, რომელმაც შერეული სამშვიდობო ძალების კონკრეტული ბატალიონების მიუკერძოებლობა რისკის ქვეშ დააყენა, არ მოუხდენია გავლენა შერეული სამშვიდობო ძალების, როგორც მთლიანი სამშვიდობო მისიის მიუკერძოებლობაზე, რომელიც სწორედ მისი ჰიბრიდული ბუნებიდან გამომდინარეობდა, და რომელიც 16 წელზე მეტ ხანს ფუნქციონირებდა.“*⁹⁶

უნდა აღინიშნოს, რომ პროკურორის ოფისმა ზედაპირულად შეაფასა შერეული სამშვიდობო ძალების მიუკერძოებლობის საკითხი და თავი აარიდა რუსი და ოსი სამშვიდობო ბატალიონების აშკარა მიკერძოების

⁹³ სოჭის შეთანხმება, მე-3 მუხლი.

⁹⁴ საქართველოს პარლამენტის 2006 წლის 15 თებერვლის დადგენილება, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/43594?publication=0> [ნანახია 10.03.2020].

⁹⁵ „საქართველოს მთავრობა გადის სოჭის შეთანხმებიდან,“ <https://old.civil.ge/eng/article.php?id=19341>, [ნანახია 12.03.2020].

⁹⁶ ICC Prosecutor's Request, 283-284-ე აბზაცები.

ინციდენტების ანალიზს, რომელიც მათ სამშვიდობო სტატუსს ხელყოფდა. არაერთი მტკიცებულება მიუთითებს იმაზე, რომ რუსული სამშვიდობო ბატალიონი ინტენსიურად ამარაგებდა ოს სეპარატისტებს იარაღით და წვრთნიდა მათ.⁹⁷ უფრო მეტიც, ჩრდილოეთ ოსეთის სამშვიდობო ბატალიონის უმეტესობას სწორედ სამხრეთ ოსეთის მაცხოვრებლები შეადგენდნენ, რაც სოჭის შეთანხმებას უხეშად არღვევდა.⁹⁸ ასევე, ქართულმა მხარემ საქართველოში მომხდარ კონფლიქტთან დაკავშირებული ფაქტების დამდგენ დამოუკიდებელ საერთაშორისო მისიას წარუდგინა არაერთი მტკიცებულება, რომელიც ადასტურებდა როგორც რუსული სამშვიდობო ბატალიონის, ისე ჩრდილოეთ ოსეთის სამშვიდობო ბატალიონის სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო რეჟიმის არარეგულარულ ძალებთან კოორდინაციის და თანამშრომლობის დიდი ხნის ისტორიას.⁹⁹

იმ შემთხვევაში, თუ გამოძიება დაასკვნის, რომ შერეული სამშვიდობო ძალების ცალკეული ბატალიონები არ აკმაყოფილებდა მიუკერძოებლობის პრინციპს, შერეული სამშვიდობო ძალების ეს ბატალიონები არ ჩაითვლება გაეროს ქარტიის შესაბამისად შექმნილ სამშვიდობო მისიის ნაწილად რომის სტატუტის მე-8 მუხლის მიზნებისთვის. ამასთან, პროკურორმა აღნიშნა, რომ შერეული სამშვიდობო ძალების კონკრეტული ბატალიონების ქმედებები ვერ მოახდენდა გავლენას მთლიანი სამშვიდობო მისიის მიუკერძოებლობაზე.¹⁰⁰ შეიძლება ითქვას, რომ პროკურორის ოფისი ემხრობა სამშვიდობო ძალების კონტინგენტების ინდივიდუალურად მოპყრობისა და შეფასების მიდგომას, რაც მისასაღმებელია, რადგან, იმ შემთხვევაში, თუ გამოძიების პროცესში დადგინდება, რომ ქართული ბატალიონი ინარჩუნებდა მიუკერძოებლობას, რუსი და ოსი სამშვიდობოების მოქმედებები ვერ იქონიებს გავლენას ქართველი სამშვიდობოების დაცულ სტატუსზე.

მიუხედავად იმისა, რომ შერეული სამშვიდობო ძალების მანდატი საკმაოდ ფართო იყო, შეიარაღებული ჯგუფების განადგურება მხოლოდ წინააღმდეგობის გაწევის შემთხვევაში იყო ნებადართული, რაც იმას ნიშნავს, რომ, ნებისმიერ შემთხვევაში, შერეული სამშვიდობო ძალები შებოჭილი იყო ძალის მხოლოდ თავდაცვის მიზნით გამოყენების პრინციპით.¹⁰¹

⁹⁷ European Parliament Resolution P6_TA(2007)0572 on the situation in Georgia, 29 November 2007, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-20070572+0+DOC+XML+V0//EN> [ნანახია 26.10.2019].

⁹⁸ International Crisis Group, "Georgia's South Ossetia Conflict: Make Haste Slowly," Europe Report 183(2007):17-18.

<https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/183-georgia-s-south-ossetia-conflict-make-haste-slowly.pdf> [ნანახია 18.03.2020].

⁹⁹ IIFMCG III, 65-66.

¹⁰⁰ ICC Prosecutor's Request, 155-ე აბზაცი.

¹⁰¹ შერეული საკონტროლო კომისიის 1994 წლის 6 დეკემბრის გადაწყვეტილება და მისი დანართი <http://peacekeeper.ru/ru/?module=pages&action=view&id=87&fbclid=IwAR0gLCgltY4YaJ0cJKt1wyfxQr9VrNMErSf97id-nlvkTikISVjTzLcRdA> [ნანახია 12.03.2020].

5.3 შერეულ სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის გარემოებები

5.3.1 ქართველ სამშვიდობოებზე საგარეუდო თავდასხმა

ქართული მხარის პოზიციის თანახმად, ქართული სამშვიდობო ბატალიონის პოსტებზე სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო მთავრობის ძალები ინტენსიურ საარტილერიო შეტევებს ახორციელებდნენ შეიარაღებული კონფლიქტის აქტიური ფაზის დაწყებამდე, რის შედეგადაც დაიღუპა ორი და დაიჭრა რამდენიმე ქართველი სამშვიდობო, რასაც ქართული სამშვიდობო ბატალიონის მხრიდან მოჰყვა თავდაცვითი, საპასუხო ცეცხლი.¹⁰² თავდასხმის ფაქტს არც ერთი მხარე არ აყენებს ეჭვქვეშ.¹⁰³ პროკურორის ოფისის შუამდგომლობაში აღნიშნულია, რომ ეს კონკრეტული შემთხვევები ექცევა რომის სტატუტის მე-8 (2) (ე) (iii) მუხლის ფარგლებში, რადგან, ამ ინციდენტის დროს, საქართველოს შეიარაღებულ ძალებსა და კარგად ორგანიზებულ სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო მთავრობის ძალებს შორის მიმდინარეობდა არასაერთაშორისო ხასიათის შეიარაღებული კონფლიქტი.¹⁰⁴ თუმცა აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ, იმ შემთხვევაში, თუ დამტკიცდება სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო მთავრობის სამხედრო ძალების ზოგადი კონტროლი რუსეთის მხრიდან ქართულ სამშვიდობო ბატალიონზე თავდასხმის მომენტისთვის, შეიარაღებული კონფლიქტი უკვე ამ პერიოდშიც ჩაითვლება საერთაშორისო ხასიათის მქონედ და აღნიშნული საგარეუდო დანაშაული მოექცევა რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) მუხლის ფარგლებში.

კონფლიქტის მხარეებს შორის სადავოა ის ფაქტი, ინარჩუნებდა თუ არა ქართული სამშვიდობო ბატალიონი დაცვას თავდასხმის მომენტისთვის. რუსეთის ვერსიით, ქართული სამშვიდობო ბატალიონის პოზიციები ნიქოზსა და აგნევში გამოიყენებოდა საქართველოს შეიარაღებული ძალების შეტევითი მოქმედებების პლაცდარმად.¹⁰⁵ შესაბამისად, პროკურორის ოფისმა გამოძიების პროცესში უნდა დაადგინოს, ქართველ სამშვიდობოებზე თავდასხმის მომენტისთვის, გამოიყენებოდა თუ არა ქართული სამშვიდობო ბატალიონის ბაზა და პოსტები სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო მთავრობის ძალებზე სამხედრო შეტევების განსახორციელებლად. თუ გამოძიება დაადგენს, რომ ქართული სამშვიდობო ბატალიონი ინარჩუნებდა მიუკერძოებლობას, უშუალოდ არ ერთვებოდა საომარ მოქმედებებში და იყენებდა მხოლოდ თავდაცვით, აუცილებელ და პროპორციულ ძალას, მათზე თავდასხმა ჩაითვლება ომის დანაშაულად რომის სტატუტის მე-8 (2) (ე) (iii) ან მე-8 (2) (ბ) (iii) მუხლების მიხედვით.

5.3.2 რუს სამშვიდობოებზე საგარეუდო თავდასხმა

ქართული მხარის ვერსიის თანახმად, შერეული სამშვიდობო ძალების რუსული და ჩრდილოეთ ოსური დანაყოფები აქტიურად მონაწილეობდნენ

¹⁰² ICC Prosecutor's Request, 164-ე აბზაცი.

¹⁰³ Id, 169-ე აბზაცი.

¹⁰⁴ Id, 168-ე აბზაცი.

¹⁰⁵ IIFMCG III, 390.

საომარ მოქმედებებში საქართველოს შეიარაღებული ძალების წინააღმდეგ. მათი ბაზა და ინფრასტრუქტურა რუსული არმიისა და სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო რეჟიმის არარეგულარული ძალების მიერ გამოიყენებოდა საქართველოს შეიარაღებული ძალების წინააღმდეგ საარტილერიო და საჰაერო შეტევების განსახორციელებლად.¹⁰⁶ ეს დასტურდება სატელეფონო საუბრის ჩანაწერით, 8 აგვისტოს 00:23 სთ-ზე, შერეული სამშვიდობო ძალების მეთაურს, მარატ კულახმეტოვს და საქართველოს სამშვიდობო ძალების მეთაურს, მამუკა ყურაშვილს შორის.¹⁰⁷ მარატ კულახმეტოვმა მამუკა ყურაშვილთან სატელეფონო საუბრისას აღიარა, რომ რუსეთის სამშვიდობო ძალები საარტილერიო შეტევებისთვის საქართველოს შეიარაღებული ძალების კოორდინატებს სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო ხელისუფლების სამხედროებს აწვდიდნენ.¹⁰⁸

მოგვიანებით, ცხინვალის რეგიონში მოქმედმა მედია საშუალებებმაც დაადასტურეს, რომ *დე ფაქტო* ხელისუფლების თავდაცვის სამინისტროს საარტილერიო სადაზვერვო დანაყოფის ლეიტენანტი, ოლეგ გალავანოვი, იმყოფებოდა სამშვიდობო ძალების სადაზვერვო კოშკურაზე და აწვდიდა კოორდინატებს *დე ფაქტო* ხელისუფლების სამხედროებს, რა დროსაც ის დაიღუპა.¹⁰⁹ სამხრეთ ოსეთის *დე ფაქტო* ხელისუფლების თავდაცვის სამინისტროს ვებგვერდზეც აღნიშნულია, რომ ოლეგ გალავანოვი 2008 წლის 8 აგვისტოს საარტილერიო ცეცხლის კორექტირების დროს დაიღუპა.¹¹⁰ აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ სამხრეთ ოსეთის/ცხინვალის რეგიონის მაცხოვრებლებს არ ჰქონდათ ბაზაზე შესვლის უფლება.¹¹¹

შეიარაღებული კონფლიქტის ერთი მხარისთვის მეორე მხარის შეიარაღებული ძალების განლაგებისა და გადაადგილების კოორდინატების მიწოდება უდავოდ აღწევს ზიანის ზღვარს, რადგან ასეთ სადაზვერვო ინფორმაციაზე დაყრდნობით საარტილერიო შეტევების წარმოება უარყოფით გავლენას ახდენს მოწინააღმდეგის სამხედრო ოპერაციებსა და სამხედრო შესაძლებლობაზე, პირდაპირ იწვევს მსხვერპლს და ობიექტების განადგურებას. ამასთან, არ არის აუცილებელი რეალური ზიანის დადგომა ქმედების საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობად კვალიფიკაციისთვის, ვინაიდან ამგვარი ზიანის აღბათობაც საკმარისია.¹¹² ეს ქმედება საკმარისად ახლო მიზეზ-შედეგობრივ კავშირშია მოსალოდნელ ზიანთან, რადგან მსგავსი სადაზვერვო ინფორმაცია უშუალოდ შეიძლება იყოს გამოყენებული მოწინააღმდეგის პოზიციების იდენტიფიკაციისა და ნეიტრალიზაციისთვის. გარდა ამისა, ცალსახად დაკმაყოფილებულია საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობის ბოლო ელემენტი - მეომარ მხარესთან კავშირი, რადგან ქართული არმიის კოორდინატების მოპოვება

¹⁰⁶ Id, 67-68.

¹⁰⁷ Id.

¹⁰⁸ Id.

¹⁰⁹ “Олег Галаванов отдал свою жизнь за спасение осетинского народа,” 03.08.2009, <http://cominf.org/node/1166480634> [ნანახია 12.03.2020].

¹¹⁰ “Наши герои,” 25 .08.2017, <http://alaniamil.org/99-nashi-geroi.html> [ნანახია 12.03.2020].

¹¹¹ ICC Prosecutor’s Request, 187-ე აბზაცი.

¹¹² ICRC Interpretive Guidance, 47.

სპეციალურად ისახავდა მიზნად ოსი შეიარაღებული ჯგუფებისთვის სამხედრო უპირატესობის მინიჭებას, ქართველი სამხედროებისთვის ზიანის მიყენების ხარჯზე.

უნდა აღინიშნოს, რომ სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლომ აბუ გარდას საქმეში მოწინააღმდეგის მიერ პირდაპირი გამოყენების მიზნით სამხედრო სადაზვერვო ინფორმაციის მიწოდება საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობად დააკვალიფიცირა.¹¹³ აღნიშნულ საქმეში სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა „დროის“ ელემენტზე და დაასკვნა, რომ სუდანის წარმომადგენლებმა გაცილებით ადრე დატოვეს AMIS-ის ბაზა და საერთოდ არ იმყოფებოდნენ სამშვიდობო მისიის ბაზაზე თავდასხმის მომენტისთვის.¹¹⁴ განსხვავებით აბუ გარდას საქმისგან, ქართული მხარის მიერ მოპოვებული სატელეფონო ჩანაწერები, სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო მთავრობის მიერ გავრცელებული ინფორმაცია და მედიით გავრცელებული ცნობები ადასტურებს როგორც რუსი სამშვიდობოების მიერ ოსი სეპარატისტებისთვის ქართული ჯარის კოორდინატების მიწოდების, ისე ოსი ფორმირებების „ვერხნი გოროდოკის“ სადაზვერვო კოშკურაზე ყოფნის ფაქტს 2008 წლის 7-8 აგვისტოს.¹¹⁵ ეს წარმოადგენს რუსი სამშვიდობოების საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობას და სამოქალაქო პირის სტატუსით გათვალისწინებული დაცვის დაკარგვის ლეგიტიმურ საფუძველს.

გარდა ამისა, ისრაელის უზენაესი სასამართლოს მიზნობრივი მკვლევარების საქმე და წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტის განმარტებითი სახელმძღვანელო საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობად აკვალიფიცირებს შეიარაღებული კონფლიქტის ერთი მხარისთვის მეორე მხარის ტაქტიკური სამიზნეების შესახებ სადაზვერვო ინფორმაციის მიწოდებას.¹¹⁶

როგორც ქართული მხარის მიერ საქართველოში მომხდარ კონფლიქტთან დაკავშირებული ფაქტების დამდგენი დამოუკიდებელი საერთაშორისო მისიისთვის გაგზავნილ პოზიციაში არის აღნიშნული, 8 აგვისტოს, დაახლოებით 06:00 სთ-ზე, შინაგან საქმეთა სამინისტროს სპეციალურ დანაყოფებზე განხორციელდა სნაიპერთა, ჯავშანტრანსპორტიორთა და არტილერიის მასიური შეტევები რუსეთის სამშვიდობო შტაბიდან „ვერხნი გოროდოკიდან“, რომელიც განლაგებული იყო ქალაქის სამხრეთ-დასავლეთ ნაწილში, რის გამოც ისინი იძულებული გახდნენ, გაეხსნათ საპასუხო ცეცხლი და მოეთხოვათ სატანკო დახმარება.¹¹⁷ საქართველოს შეიარაღებულმა ძალებმა განახორციელეს საპასუხო, თავდაცვითი ცეცხლი შეტევის მოგერიების მიზნით, რომელიც იყო აუცილებელი და მკაცრად პროპორციული.¹¹⁸

სამშვიდობო ძალების ბაზიდან საქართველოს შეიარაღებული ძალების წინააღმდეგ ცეცხლის გახსნა აშკარად არ შეესაბამება სამშვიდობო ოპერაციების თავდაცვის მიზნით ძალის გამოყენების პრინციპს. ქართული

¹¹³ ICC, Prosecutor v. Abu Garda, 81-ე აბზაცი.

¹¹⁴ Id, 147-ე აბზაცი.

¹¹⁵ IIFFMCG III, 67.

¹¹⁶ ICRC Interpretive Guidance, 48-50; Targeted Killings Case, 35-36-ე აბზაცი.

¹¹⁷ IIFFMCG III, 284.

¹¹⁸ Id.

მხარის შეტევა არ იყო მიმართული უშუალოდ რუსი სამშვიდობოების ბაზის წინააღმდეგ. აქედან გამომდინარე, მათ მიერ ქართული ქვედანაყოფებზე მასირებული თავდასხმა ვერ გამართლდება სამშვიდობო ძალების თავდაცვის უფლებებზე აპელირებით. აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ ქართულმა მხარემ მხოლოდ იმ სამშვიდობო ძალების მიმართ გახსნა თავდაცვითი ცეცხლი, რომლებიც უშუალოდ მონაწილეობდნენ საომარ მოქმედებებში.¹¹⁹

ანატოლი ბარანკევიჩმა, დე ფაქტო რეჟიმის უშიშროების საბჭოს მდივანმა, ინტერვიუში აღიარა, რომ მან შესთავაზა მარატ კულახმეტოვს, შერეული სამშვიდობო ძალების მეთაურს, თავდაცვის წრე ერთობლივად შეეკრათ, რუსული ჯარის მოახლოვებამდე.¹²⁰ მან გადაწყვიტა რუსული სამშვიდობო ძალების ბაზისკენ მიმავალი გზის დაცვა და ამ მიზნით დაიკავა ირგვლივ მდებარე სახლები, საიდანაც თავს დაესხნენ ქართულ პოლიციას და სამხედროებს.¹²¹

ზემოთ აღწერილი ქმედებები მიუთითებს იმაზე, რომ რუსული სამშვიდობო ბატალიონი ოს სეპარატისტულ ძალებთან კოორდინირებულად მოქმედებდა საქართველოს შეიარაღებული ძალების წინააღმდეგ როგორც კონფლიქტის დაწყებამდე, ისე კონფლიქტის აქტიურ ფაზაშიც, რაც უთანაბრდება საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობას. თუ პროკურორის ოფისის მიერ წარმოდებული გამოძიებით დადასტურდება, რომ რუსული სამშვიდობო ბატალიონი აქტიურად იყო ჩართული საომარ მოქმედებებში ოსური შეიარაღებული ჯგუფების მხარეს, სამშვიდობო ბაზა და მასში მყოფი რუსი სამშვიდობოები ჩაითვლებიან ლეგიტიმურ სამხედრო სამიზნედ, რომელზე თავდასხმაც არ წარმოადგენს ომის დანაშაულს რომის სტატუტის მე-8 (ბ) (iii) მუხლის მიხედვით.

5.4 სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს პროკურორის ოფისის გამოძიების გამოწვევები შერეულ სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის ეპიზოდთან მიმართებით

სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს პირველი წინასასამართლო პალატის მიერ გამოძიების ავტორიზაციიდან ოთხ წელზე მეტი გავიდა. პროკურორის ოფისის განცხადებით, საქართველოს საქმეზე გამოძიება აქტიურ ფაზაშია შესული და კონკრეტული შედეგები 2020 წლის ბოლოსთვის არის მოსალოდნელი.¹²² თუმცა გამოძიება არაერთი გამოწვევის წინაშე დგას. 2008 წლის აგვისტოს კონფლიქტის შემდეგ თითქმის 12 წელი გავიდა, რაც განსაკუთრებით ართულებს როგორც მტკიცებულებათა მოპოვებას, ისე მოწმეთა ჩვენებების მიღების პროცესს. გამომდინარე იქიდან, რომ რუსეთის ფედერაციამ უარი განაცხადა სასამართლოსთან

¹¹⁹ Id, 286.

¹²⁰ “He место этому президенту в Южной Осетии,” <https://www.kommersant.ru/doc/1089120> [ნანახია 12.03.2020]; ICC Prosecutor’s Request, 186-ე აბზაცი.

¹²¹ Id.

¹²² „ფატუ ბენსუდა რუსეთ-საქართველოს საქმეზე შედეგს 2020 წლისთვის ელის,“ <https://www.interpressnews.ge/en/article/104877-fatou-bensouda-says-specific-results-of-investigation-into-russia-georgia-2008-war-are-expected-to-be-presented-by-end-of-2020/> [ნანახია 28.04.2020].

თანამშრომლობაზე,¹²³ პროკურორის ოფისი ვერ ახერხებს ოკუპირებულ ცხინვალის რეგიონში შესვლას და მტკიცებულებათა ადგილზე მოპოვებას. გასათვალისწინებელია ის ფაქტიც, რომ მტკიცებულებათა დიდი ნაწილი უკვე განადგურებულია.

ამ ფონზე, განსაკუთრებით რთულია შერეულ სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის ეპიზოდის გამოძიება, რადგან პროკურორის ოფისს მოუწევს, გამოიკვლიოს კონფლიქტის ესკალაციამდე ქართველი, რუსი და ოსი სამშვიდობოების კონკრეტული მოქმედებები, მათი კოორდინაცია დაპირისპირებულ მხარეებთან, მათ მიერ ძალის გამოყენების კონკრეტული შემთხვევები, თითოეულ ბატალიონზე თავდასხმის გარემოებები და მათი სავარაუდო უშუალო მონაწილეობა საომარ მოქმედებებში. პროკურორის ოფისს მოუწევს, გააანალიზოს, ექცეოდა თუ არა შერეული სამშვიდობო ძალების ცალკეული ბატალიონების მოქმედებები თავდაცვის მიზნით ძალის გამოყენების ფარგლებში.¹²⁴ ასევე, პროკურორის ოფისისთვის გამოწვევა იქნება ზუსტი დროის განსაზღვრა, თუ როდის დაკარგა სამშვიდობო ძალების ცალკეულმა ბატალიონმა საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობის შედეგად სამოქალაქო პირის სტატუსით გათვალისწინებული დაცვა და იქცა ლეგიტიმურ სამხედრო სამიზნედ.

იმ შემთხვევაში, თუ პროკურორის ოფისი შეძლებს შესაბამისი მტკიცებულებების შეგროვებას და ბრალს წაუყენებს რომელიმე პირს შერეულ სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის დანაშაულისთვის, დაცვის მხარეს შეეძლება ეჭვქვეშ დააყენოს შერეული სამშვიდობო ძალების, როგორც სამშვიდობო მისიის სტატუსი, ცალკეული ბატალიონების მიკერძოების, თავდაცვის ფარგლებს მიღმა ძალის გამოყენებისა და საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობის ინციდენტებზე მითითებით.

სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს გამოძიება შერეული სამშვიდობო ძალების სტატუსის, მიუკერძოებლობის, ძალის გამოყენების და საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობის საკითხებზე მნიშვნელოვანი პრეცედენტი იქნება სამშვიდობო მისიების მიმართ მოქმედი სამართლის ბუნდოვანი ასპექტების დაზუსტებისთვის. აღნიშნული საქმე მნიშვნელოვან როლს თამაშობს არა მხოლოდ რუსეთ-საქართველოს შეიარაღებული კონფლიქტის გამოძიების კონტექსტში, არამედ გაეროს საერთაშორისო სამშვიდობო მისიების კონცეფციასთან მიმართებითაც, რომელიც, როგორც ზემოთ აღინიშნა, ახალი სამართლებრივი გამოწვევების წინაშე დგას.

დასკვნა

სტატიაში გაანალიზდა სამშვიდობო მისიაზე თავდასხმის ომის დანაშაულის ცალკეული ელემენტები რომის სტატუტის მე-8 მუხლის მიხედვით. სტატიაში გამოკვლეულია სამშვიდობო მისიის ცნება და დადგენილია, რომ არ არსებობს სამშვიდობო მისიის ერთიანი დეფინიცია, რადგან

¹²³ "Russia refuses to cooperate with ICC investigation into 2008 war crimes," <http://agenda.ge/en/news/2016/279> [ნანახია 12.03.2020].

¹²⁴ Patrick I. Labuda, "Investigating Crimes against Peacekeepers in the Situation in Georgia," *OpinioJuris* blog, 2015, <http://opiniojuris.org/2015/10/19/guest-post-the-icc-intervenies-in-georgia-when-is-a-peacekeeper-a-peacekeeper/> [ნანახია 12.03.2020].

სამშვიდობო ოპერაციების კონცეფცია პრაქტიკაში ჩამოყალიბდა და არ ეფუძნება მკაფიოდ განსაზღვრულ სამართლებრივ ჩარჩოს. თუმცა გაეროს ცალკეული პოლიტიკის დოკუმენტები, როგორცაა *ბრაჰიმის მოხსენება* და *კაპსტონის დოქტრინა* იძლევა გაეროს სამშვიდობო ოპერაციების გარკვეულ დეფინიციას. სამშვიდობო ოპერაციები ეფუძნება *ადგილსამყოფელი სახელმწიფოს თანხმობის, მიუკერძოებლობისა და თავდაცვის მიზნით ძალის გამოყენების პრინციპებს*, რაც მათ განასხვავებს გაეროს ქარტიის VII თავით ავტორიზებული მშვიდობის იძულების ოპერაციებისგან. ნებისმიერი სამშვიდობო მისია უნდა აკმაყოფილებდეს ამ სამ ძირითად პრინციპს იმისათვის, რომ მოექცეს რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) და (2) (ე) (iii) მუხლის დაცვის ქვეშ.

გაეროს უშიშროების საბჭოს და გენერალურ ასამბლეას გაეროს ქარტიიდან გამომდინარე გააჩნიათ ნაგულისხმევი კომპეტენცია, შექმნან სამშვიდობო მისიები. რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) და (2) (ე) (iii) მუხლის ფარგლებში, გაეროს სამშვიდობო მისიების გარდა, ექცევა რეგიონალური ორგანიზაციების მიერ და რეგიონალური შეთანხმებების საფუძველზე შექმნილი სამშვიდობო მისიებიც.

სამშვიდობო მისიის მიერ თავდაცვის მიზნით ძალის გამოყენება გულისხმობს პროპორციული და აუცილებელი ძალის გამოყენებას თავდასხმის მოსაგერიებლად. ამასთან, ბოლო პერიოდში სამშვიდობო ოპერაციებში მოქმედმა ძალის გამოყენების კონცეფციამ ცვლილებები განიცადა და მოიცვა სამშვიდობო მანდატის დაცვის უფლებამოსილებებიც. თუმცა სამშვიდობო მანდატის დაცვის მიზნით ძალის გამოყენება ბუნდოვანია და საჭიროებს მკვეთრ გამიჯვნას მშვიდობის იძულების ოპერაციებისგან.

სტატიაში განისაზღვრა, რომ საერთაშორისო ჰუმანიტარულ სამართალში სამშვიდობო მისიის პერსონალი სარგებლობს სამოქალაქო პირის სტატუსით გათვალისწინებული დაცვით, სანამ არ მიიღებს უშუალო მონაწილეობას საომარ მოქმედებებში. ხოლო, სამშვიდობო მისიის ობიექტები ინარჩუნებენ სამოქალაქო ობიექტისთვის განკუთვნილ დაცვას, სანამ თავისი ხასიათის, განლაგების, დანიშნულების ან გამოყენების თვალსაზრისით ეფექტურ წვლილს არ შეიტანენ საომარ მოქმედებებში. სტატიაში ასევე შეფასდა სიერა ლეონეს სპეციალური სასამართლოს და სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს პრეცედენტები. ორივე სასამართლოს პრაქტიკაში დადგენილია, რომ სამშვიდობო მისია კარგავს დაცვას, როდესაც უშუალოდ ერთვება საომარ მოქმედებებში.

საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობის ცნება შეფასდა წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტის განმარტებითი სახელმძღვანელოსა და ისრაელის უზენაესი სასამართლოს *მიზნობრივი მკვლევლობების* საქმის მიხედვით. გამოიკვეთა საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობის სამი ელემენტი - *ზიანის ბღვარი*, *უშუალო მიზებ-შედეგობრივი კავშირი* და *მეომარ მხარესთან კავშირი*. თუ სამშვიდობო მისიის კონკრეტული ქმედებები დააკმაყოფილებს საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობის სამივე ელემენტს, სამშვიდობო მისიის პერსონალი და ობიექტები დაკარგავს სამოქალაქო პირის და სამოქალაქო ობიექტის სტატუსით

განსაზღვრულ დაცვას და იქცევა ლეგიტიმურ სამხედრო სამიზნედ, რომელზე თავდასხმაც არ ჩაითვლება ომის დანაშაულად რომის სტატუტის მე-8 (2) (ბ) (iii) და (2) (ე) (iii) მუხლის მიხედვით. შესაბამისად, სამშვიდობო სტატუსის შესანარჩუნებლად, საჭიროა, რომ სამშვიდობო მისიამ, განურჩევლად მანდატის თავისებურებებისა, აუცილებელი და პროპორციული ძალა გამოიყენოს მხოლოდ თავდაცვის მიზნით და თავი აარიდოს შეტევითი სამხედრო ოპერაციების წარმოებას.

სტატიაში შესწავლილია 2008 წლის აგვისტოს ომის დროს შერეულ სამშვიდობო ძალებზე თავდასხმის ეპიზოდი და სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს პროკურორის ოფისის გამოძიების გამოწვევები. გამომდინარე სამშვიდობო მისიის რუსული და ჩრდილოეთ ოსური ბატალიონების მიკერძოების არაერთი ინციდენტისა, არსებობს ალბათობა იმისა, რომ შერეული სამშვიდობო ძალების აღნიშნული ბატალიონები არ აკმაყოფილებს სამშვიდობო მისიათა მიუკერძოებლობის პრინციპს. აგრეთვე, არსებობს მტკიცებულებები, რომელიც მიუთითებს, რომ რუსული სამშვიდობო ბაზა სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო მთავრობის არარეგულარული ძალების მიერ საქართველოს შეიარაღებული ძალების კოორდინატების იდენტიფიკაციისთვის გამოიყენებოდა, რაც წარმოადგენს საომარ მოქმედებებში უშუალო მონაწილეობას და შესაძლოა გახდეს რუსი სამშვიდობოების დაცული სტატუსის დაკარგვის ლეგიტიმური საფუძველი.

გამოძიების გამოწვევად დასახელდა ის ფაქტი, რომ კონფლიქტიდან თითქმის 12 წელია გასული, რუსეთის ფედერაცია უარს ამბობს სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოსთან თანამშრომლობაზე და პროკურორის ოფისი ვერ ახერხებს შესვლას ოკუპირებულ ცხინვალის რეგიონში. პროკურორის ოფისს მოუწევს, გამოიკვლიოს კონფლიქტის მიმდინარეობისას ქართველი, რუსი და ოსი სამშვიდობოების კონკრეტული მოქმედებები, მათი კოორდინაცია მხარეებთან, მათ მიერ ძალის გამოყენების შემთხვევები, თითოეულ ბატალიონზე თავდასხმის გარემოებები და მათი სავარაუდო უშუალო მონაწილეობა საომარ მოქმედებებში.

დასასრულ, სტატიაში ხაზგასმულია სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს გამოძიების მნიშვნელობა არა მხოლოდ რუსეთ-საქართველოს ომის კონტექსტში, არამედ, ზოგადად, სამშვიდობო ოპერაციების სამართლებრივი ასპექტების დაზუსტების თვალსაზრისითაც.